

Geachte ouder(s) en/of verzorg(st)er(s),

In de ontwikkeling van het kind speelt de taal een grote rol. Taal is een communicatiemiddel, maar ook een middel waarmee op allerlei andere gebieden nieuwe dingen geleerd kunnen worden.

Tussen het tweede en het vierde jaar is er relatief gezien de grootste ontwikkeling op het gebied van de taal.

Kinderen leren dan de basis van de structuur van de taal en van het spreken, luisteren en denken in taal (en later lezen en spellen). Als kinderen taalachterstanden hebben is het aan te bevelen daar zo snel mogelijk aandacht aan te besteden.

Daarbij zijn woordenschat, zinsbouw en het begrijpen van de taal belangrijker dan het perfect alle letters kunnen zeggen.

Als de taalontwikkeling niet voldoende is zal het kind later op school minder ontwikkelingskansen hebben.

Van peuters is het belangrijk om te weten dat de taalontwikkeling per kind zeer uiteenlopend is.

Sommige kinderen hebben een merkbaar geleidelijke ontwikkeling.

U hoort aan de taaluitingen dat het kind steeds meer kan zeggen en begrijpen van wat er tegen hem/haar wordt gezegd. Er zijn ook kinderen die meer een stuwmeer-ontwikkeling vertonen.

Als u naar ze luistert, lijkt er weinig ontwikkeling te zien/horen. Ze blijven lange tijd slecht verstaanbaar, maar dan in één keer breekt de dam en gaat de taalontwikkeling versneld.

Bij deze stuwmeerontwikkeling kunt u wel zien dat er wat gebeurt als u kijkt naar wat het kind begrijpt en wat het in bijvoorbeeld boekjes aan kan wijzen als u er om vraagt, maar het taalgebruik kan soms een tijd op hetzelfde niveau blijven.

In alle gevallen is het belangrijk de taalontwikkeling te stimuleren. En als u een stuwmeerkind hebt, moet u niet in de valkuil stappen door maar minder te zeggen omdat er ook minder uit uw kind lijkt te komen. Ongemerkt raakt het stuwmeer vol en zal de dam breken.

Op de volgende pagina's zijn tips weergegeven.

Daarbij is onderscheid gemaakt in de volgende taalaspecten:

- omgangstaal: wat zeg je als je met anderen omgaat
- opvoedingstaal: wat moet u doen als u uw kind sociaal-emotioneel opvoedt
- boekentaal: wat kunt u doen bij het voorlezen/prentenboeken bekijken.

Bespreek eventueel met de leerkracht van uw kind welke taalonderdelen niet voldoende zijn en besteed daar de meeste aandacht aan.

peuters

- de basis van de taal wordt gelegd tussen 2-4 jaar
- ze kunnen wel 9 nieuwe woorden per dag leren begrijpen

a

- tip a.1: neem één dagelijkse situatie en benoem zoveel mogelijk dingen. Gebruik die woorden in volledige zinnen; „Hoor, de hond blaft.“ (gewone woorden en doe-woorden)
- tip a.2: herhaal die woorden van die ene situatie regelmatig.
- tip a.3: laat het kind die woorden ook hanteren; wat is dat?
- tip a.4: verbeter de uitspraak indirect door het juist te herhalen: „Ja dat is een banaan.“
- tip a.5: vertel wat het kind aan het doen is. Kies een activiteit, ga daar even bij zitten en verbaliseer.
- tip a.6 noem ook gewoon kleurnamen in natuurlijke situaties.
- tip a.7: schakel uw kind in bij kleine werkzaamheden en vertel wat er gebeurt.

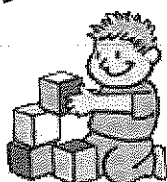
b

- tip b.1: geef vooral aandacht aan het gewenste gedrag. Vertel minimaal iedere dag iets aan uw kind dat u lief of aardig vindt.
- tip b.2: bereid de kleuterperiode voor door ook al te vertellen waarom u iets vindt.
- tip b.3: ga, indien redelijk, uit van begrip voor uw kind door te beginnen met: „Ik begrijp wel waarom je, maar dat mag toch niet want,“
- tip b.4: blijf steeds bij meerdere kinderen de eerste tien minuten bij die spelende kinderen en geef concreet aan wat een kind moet doen en wat u leuk/goed vindt gaan.
- tip b.5: koppel het taalgebruik ook aan de zindelijkheidstraining.
- tip b.6: hanteer geen dreigtaal, maar stel eisen/verwachtingen.

c

- tip c.1: bekijk minimaal eenmaal per week een prentenboek door -eerst te vragen wat het kind weet te benoemen (wat is dit?) -dat altijd uit te breiden door op iedere bladzijde twee nieuwe woorden te noemen -dat prentenboek te herhalen
- tip c.2: lees minimaal eenmaal er week een verhaaltje voor uit een (prenten)boek
- tip c.3: bekijk foto's van het gezinsgebeuren met elkaar en kijk wat het kind er van weet te benoemen of te vertellen en breidt dat uit. Begin met het noemen van de namen van de bekende personen en benoem daarna ook andere onderdelen van de foto.
- tip c.4: bekijk ook speelgoed en benoem dat ook.

kleuters

- dit is de periode van de waarom-vragen
- er is op basis van de peuterperiode nu een enorme ontwikkeling van de woordenschat (3 jaar: ± 900 woorden, 5 jaar ± 2000 woorden)
- ze bedenken ook graag zelf nieuwe woorden

d

- tip d.1: praat niet meer in kleine zinnen, maar in gewone zinnen.
- tip d.2: spreek niet te snel.
- tip d.3: bij c.3 leerde het kind aan de hand van foto's gezinsgebeurtenissen te benoemen, nu kunt u dat ook doen zonder plaatjes en foto's door een gebeurtenis te noemen en zelf de scènes aan te geven en samen met het kind te bespreken wat er is gebeurd. Doe dat eenmaal per week.
- tip d.4: spoor het kind aan ook zelf zonder uw kapstokken laten vertellen wat het heeft meegemaakt
- tip d.5: speel ook minimaal eenmaal per week een gezelschapsspelletje.
- tip d.6: vraag de kinderen om te vertellen wat anderen doen.
- tip d.7: voorkom dat u aan een half woord van uw kind genoeg hebt en stel 'door'vragen.

e

- tip e.1: blijf doorgaan met iedere dag iets te noemen dat goed ging of waarbij het kind lief was.
- tip e.2: bij oudere kleuters kunt u ook aan het kind vragen wat het van een bepaalde gebeurtenis vindt. Laat het kind aangeven wat er goed ging en wat niet.
- tip e.3: geef nu ook voor het kind aan hoe het heet zoals het kind zich voelt. Begin met het benoemen van gevoelens als: je bent boos, je bent bang, je bent blij, je bent verdrietig, je bent trots, etc.
- tip e.4: treed op als duidelijke volwassene door grenzen te stellen en de baas over uw kind te blijven en te zeggen wat u verwacht of wat het kind moet doen. Hanteer daarbij geen dreigtaal.
- tip e.5: leg op rustige momenten ook het waarom uit.

f

- tip f.1: ging het bij peuters vooral nog om losse onsamenhangende boek-inhouden zoals plaatjes en prenten, nu kunnen kinderen ook langer durende gebeurtenissen aan. Vertel nu een verhaaltje en laat het kind het helemaal navertellen. Eerst gebeurde dit, toen dat en toen dat. Doe dat eerst met prentenboeken. Laat het kind het verhaal terugvertellen aan de hand van de plaatjes. Lees iedere avond/dag voor.
- tip f.2: Neem een prentenboek, vertel het verhaal, doe het boek dicht en laat het kind uit het hoofd navertellen (Zie je de film aan de binnenkant van je ogen?).
- tip f.3: als uw kind belangstelling heeft voor letters en woorden, hoeft u dat niet af te remmen, maar mag u dat stimuleren. Begin met de eigen naam en noem de letters en bouw dat uit.

groep 3

Groep 3 mag helemaal in het teken staan van het leren lezen

g

- tip g.1: hanteer nu de taal die nodig is voor het verder ontwikkelen van de zelfstandigheid door iets te nemen dat u uw kind zelf wilt laten doen en hanteer alle taal die daar voor nodig is.
- tip g.2: geef het kind nu thuis ook een eenvoudig vast klusje en laat het daarbij ook de taal hanteren door te zeggen hoe het heet wat het moet doen en hanteer de taal bij het nabe-spreken.
- tip g.3: kinderen hebben in deze periode ook veel steun en bevestiging nodig. Geef iedere dag iets aan dat u goed vond gaan.
- tip g.4: denk er aan om uw kind steeds meer vragend te benaderen.

h

- tip h.1: bespreek t.a.v. het gedrag van uw kind duidelijk wat u van uw kind verwacht. Kinderen kunnen de meeste taal op dit gebied aan. Bespreek conflictsituaties op rustige momenten omdat opgewonden zijn een matige opvoedingsbodem. Vraag het kind naar zijn beleving, geef uw mening, leg situaties uit en bespreek uw eisen/verwachtingen.
- tip h.2: begin kinderen uit te leggen dat ze zelf verantwoordelijk zijn voor iets; dus geen *sorry* en: *per ongeluk*, maar je had ook...
- tip h.3: bespreek iedere dag voor het slapen gaan de dag even met het kind. Begin daarbij met vragen stellen en geef daarna uw mening.

i

- tip i.1: abonneer, indien mogelijk, op Okki en volg de leesontwikkeling met uw kind mee.
- tip i.2: lees iedere avond voor.
- tip i.3: bekijk hoe de leesontwikkeling van uw kind verloopt en laat uw kind aan u voorlezen of doe dat in stukjes om en om. U moet de leesfouten gewoon aangeven. "Kijk nog even wat daar staat."
- tip i.4: doe heel enthousiast over de leesvorderingen van uw kind.
- tip i.5: geef uw kind met Sinterklaas een leesboek.
- tip i.6: laat het kind een foto-album aanleggen en er met u een onderschrift bij schrijven.

groep 4-8

In deze periode lijkt het in veel situaties vanzelf te gaan. Maar ook nu kunt u een bijdrage leveren aan de taalontwikkeling van uw kind

j

- tip j.1: zorg er voor dat u minimaal eenmaal per week 10 minuten of langer met uw kind spreekt over wat het meemaakt.
- tip j.2: stel nu eisen aan de taal: aankijken, om de beurt spreken, duidelijk, de toon, rust.
- tip j.3: pas er voor op dat u niet onnodig over grote mensenproblemen met uw kind spreekt.
- tip j.4: prikkel de nieuwsgierigheid van uw kind door woorden en betekenissen zo nu en dan op te zoeken.
- tip j.5: houdt u niet in bij het hanteren van woorden. Noem de dingen zoals ze heten. Tot groep 7 moet dat wel om concrete woorden gaan en in groep 8 kunt u alle woorden hanteren, ook de meer abstracte woorden.
- tip j.6: doe ook minimaal eenmaal per week een spel met elkaar.
- tip j.7: praat achteraf over tv-programma's en doe de tv ook eens even uit.

k

- tip k.1: blijf duidelijk uitleggen wat de huisregels zijn en wat u verwacht en eist. Bespreek dat op rustige momenten.
- tip k.2: maak het kind bewust van zijn sterke en zwakke eigenschappen zodat het kind een juist zelfbeeld ontwikkelt en het gericht aan iets kan werken. Vergelijk het daarbij zo weinig mogelijk met anderen.
- tip k.3: leer het kind de taal die nodig is om voor zichzelf op te komen. („Dan zeg je")
- tip k.4: vergeet niet het kind steeds eerst naar de eigen mening te vragen.
- tip k.5: hanteer in de loop van groep 8 nu ook gewoon de woorden voor waarden en normen zoals: respect, verantwoordelijkheid, vertrouwen, toegeeflijkheid, tevredenheid, etc.
- tip k.6: blijf met het kind zijn eigen verantwoordelijkheid bespreken. (Je had ook ...)
- tip k.7: blijf praten, ook i.v.m. de puberteit en de tijd daarna.

l

- tip l.1 : blijf gewoon lezen en voorlezen met uw kind. In de meeste gevallen blijven de kinderen dat leuk vinden tot en met groep 8. Op die manier krijgt u ook een indruk van de jeugdliteratuur en de actuele thema's. Die boeken geven ook weer aanleiding tot gesprekken (wat vind jij, zou jij ook?).
- tip l.2: bekijk of er een jeugdblad is voor uw kind, bijv. hobbybladen of: *Zo zit dat*.
- tip l.3: lees met uw kind vanaf groep 5 ook de ondertiteling op de tv (of om en om).
- tip l.4: lees samen met uw kind functionele taal zoals gebruiksaanwijzingen, handleidingen, spelregels, huis aan huiskranten, etc.
- tip l.5: leer uw kind met een tekstverwerker te werken.
- tip l.6: stimuleer het lezen door uw kind boeken te geven, lid van de bibliotheek te worden of te blijven en door het 's ochtends geen tv te laten kijken.